

การขับเคลื่อนการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมด้วยนโยบาย เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทย Reinforcing Information and Communication Technology Policy in Reducing Social Inequality and Economic Competitiveness in Thailand

เรวัต แสงสุริยงค์*, ร.ด.

บทคัดย่อ

นโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทย เริ่มจากไม่มีกรอบหรือทิศทางที่ชัดเจน เป็นเพียงวิสัยทัศน์ของผู้นำหน่วยงานภาครัฐ ที่ริเริ่มนำเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการกิจของหน่วยงาน การกำหนดทิศทางมีความชัดเจนเมื่อมีการบรรจุนโยบายให้มีการพัฒนาระบบข้อมูล เชื่อมโยงฐานข้อมูล และแลกเปลี่ยนข้อมูลภายในประเทศและต่างประเทศไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529)

การให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จึงทำให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 มีรายละเอียดนโยบายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมากกว่าฉบับที่ผ่านมา โดยมุ่งเน้นไปที่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

คำหลัก: นโยบาย, เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, ไอซีที, ประเทศไทย

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
e-mail: rewat@buu.ac.th

ABSTRACT

Information and communication technology policy in Thailand started with no initial framework and no clear direction. At this point, it was simply the personal vision of a state government leader, who initiated bringing computer technology into the workplace. The direction of this initiative became clearer when policies for the development of information systems, database links, and exchange of information within the country and abroad were formally stated in the National Economic and Social Development Plan No. 5 (1982-1986).

With a continued focus on information technology and communication in the National Economic and Social Development Plan No. 11, even more details in information and communication technology policy have emerged, with an emphasis on increasing economic competitiveness and reducing social inequality.

Keywords: Policy, Information and Communication Technology, ICT, Thailand

บทความเรื่อง “การขับเคลื่อนการแข่งขันทางเศรษฐกิจและการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมด้วยนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทย” เป็นบทความต่อบทความเรื่อง “ยุคทองของนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทย” ที่ได้เสนอเนื้อหาแนวนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทยในอดีต จนถึงช่วงก่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (ก่อนปี พ.ศ. 2555) ดังนั้น บทความนี้จึงนำเอาเนื้อหาของนโยบายที่อยู่ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (ปี พ.ศ. 2555 - ปัจจุบัน) มานำเสนอต่อไป

ความนำ

นโยบายที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของไทยในยุคสังคมสารสนเทศ จำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มแรก เป็นนโยบายเก่า ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8-10 กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ ระยะ พ.ศ. 2544-2553 ของประเทศไทย (IT 2010) และนโยบายของรัฐบาล ช่วง พ.ศ. 2540 – 2554 (นำเสนอในบทความเรื่อง “ยุคทองของนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทย”)

กลุ่มที่สอง เป็นนโยบายปัจจุบัน ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ยกเว้นหมวด 2 เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ ระยะ พ.ศ. 2554-2563 ของประเทศไทย (IT 2010) และนโยบายของรัฐบาล ช่วง พ.ศ. 2554 – วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557

นโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทยยุคสังคมสารสนเทศ

นโยบายปัจจุบัน

แม้ว่าการรัฐประหารในปี 2549 ได้ทำการล้มล้างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ได้รับการยอมรับว่า เป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่ได้มาจากการรัฐประหาร ก็ยังคงมีบทบัญญัติการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึง และเท่าเทียมกันทั่วประเทศปรากฏอยู่เช่นเดิม [1]

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ยังคงน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหาร ให้มีความสำคัญกับการพัฒนาอย่างสมดุล การอยู่ร่วมกันด้วยสันติสุขในสังคม และการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ภายใต้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการดำรงชีวิตของประชาชนมากยิ่งขึ้น

การให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จึงทำให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11

มีรายละเอียดนโยบายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมากกว่าฉบับที่ผ่านมา โดยมุ่งเน้นไปที่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและลดความเหลื่อมล้ำ ดังนี้ [2]

1. ด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

1.1. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย ให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศบนพื้นฐานของการแข่งขันเสรีและเป็นธรรม เพื่อให้บริการสื่อสารข้อมูลความเร็วสูงหรือบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการที่เท่าเทียมกัน

1.2. เปิดช่องทางการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีในการผลิต และการตลาด เพื่อเป็นการสร้างทางเลือกและเพิ่มโอกาสการสร้างรายได้

1.3. สร้างช่องทางผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศให้ประชาสังคมสื่อสาร สร้างความสัมพันธ์ แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ สร้างความเข้าใจที่ตรงกัน และเข้าร่วมทำยุทธศาสตร์การพัฒนาและกิจกรรมการพัฒนาระดับนโยบายและพื้นที่หรือจังหวัดให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน รวมถึงการเสริมสร้างกลไกการตรวจสอบของภาคประชาชนให้เข้มแข็ง

2. ด้านทรัพยากรมนุษย์

2.1. จัดทำแผนการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อรองรับการพัฒนาในระยะยาวพัฒนาการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีสารสนเทศและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาอาชีพ

2.2. เพิ่มสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค สร้างความตระหนักของผู้บริโภคในการรักษาสิทธิและดูแลผลกระทบจากการใช้สินค้าและบริการ

2.3. พัฒนาคความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศให้กับพ่อแม่และผู้ปกครอง โดยสร้างโอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและรู้จักใช้ประโยชน์อย่างมีคุณค่าเพื่อลดช่องว่างระหว่างครอบครัว

3. ด้านบริหารและบริการภาครัฐ

3.1. พัฒนาระบบการให้บริการภาครัฐผ่านโครงข่ายสื่อสารความเร็วสูง ทั้งด้านการศึกษา การสาธารณสุข การเกษตร และการเตือนภัยพิบัติทางธรรมชาติ และเหตุฉุกเฉิน รวมถึงปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนการพัฒนา การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร

3.2. จัดทำฐานข้อมูลที่แสดงถึงลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และบ่งชี้ศักยภาพบุคคล องค์กรชุมชน ชุมชน และประชาสังคมอย่างเป็นระบบ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ที่ภาคส่วนต่าง ๆ เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ง่าย สามารถนำไปใช้ทำแผนพัฒนาที่ สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาศักยภาพของแต่ละพื้นที่

3.3. พัฒนาระบบฐานข้อมูลระดับภาพรวม โดยการเชื่อมโยงโครงข่าย ข้อมูลระหว่างหน่วยงานระดับนโยบาย หน่วยงานส่วนกลางและท้องถิ่น ให้เป็น ระบบข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำ เข้าใจได้ง่าย และใช้ประโยชน์ได้สะดวก ในการ วางแผน ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเงื่อนไขต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อพัฒนา ประเทศในระดับต่าง ๆ

3.4. ประสานความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถาบันการศึกษา ในพื้นที่ ให้การสนับสนุนด้านวิชาการแก่ท้องถิ่นและชุมชนในการจัดทำฐาน ข้อมูล เพื่อการวางแผน พัฒนาศักยภาพประชาชนให้มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในการตรวจสอบและติดตามประเมินความก้าวหน้าโครงการต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ด้านธุรกิจ

4.1. ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งพัฒนาต่อยอด องค์ความรู้ ทั้งด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความคิด สร้างสรรค์ในการสร้างนวัตกรรม ตลอดจนพัฒนาความสามารถในการบริหารธุรกิจ อย่างมีธรรมาภิบาล

4.2. ส่งเสริมให้ประชาชน และผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อมมีความสามารถในการใช้ประโยชน์จากบริการสื่อสารความเร็วสูง

และเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างรายได้ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

4.3. นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทั้งด้านการเงิน การผลิต และการควบคุมคลังสินค้า

4.4. สนับสนุนการพัฒนาเนื้อหาสาระและโปรแกรมประยุกต์ที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป็นเครือข่ายเชื่อมโยงของธุรกิจการแปรรูปอาหาร การท่องเที่ยว บริการทั้งด้านสุขภาพและเทคโนโลยีสารสนเทศที่สำคัญของภูมิภาค

กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ระยะเวลา พ.ศ. 2554-2563 ของประเทศไทย (ICT 2020) เป็นกรอบระยะที่สาม มีกลยุทธ์ที่สำคัญ 7 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ [3]

1. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เป็นอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงหรือการสื่อสารรูปแบบอื่นที่เป็นบรอดแบนด์ (broadband) ให้มีความทันสมัย มีการกระจาย อย่างทั่วถึง และมีความมั่นคงปลอดภัย สามารถรองรับความต้องการของภาคส่วนต่าง ๆ ได้

2. พัฒนาทุนมนุษย์ที่มีความสามารถในการพัฒนาและใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ มีวิจารณ์ญาณและรู้เท่าทัน รวมถึงพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญระดับมาตรฐานสากล

3. ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ และนำรายได้เข้าประเทศ โดยใช้โอกาสจากการรวมกลุ่มเศรษฐกิจ การเปิดการค้าเสรี และประชาคมอาเซียน

4. ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สร้างนวัตกรรมบริการของภาครัฐแบบบูรณาการและมีธรรมาภิบาล

5. พัฒนาและประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้มแข็งของภาคการผลิต ให้สามารถพึ่งตนเองและแข่งขันได้ในระดับโลก โดยเฉพาะภาคการเกษตร ภาคบริการ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มสัดส่วนภาคบริการในโครงสร้างเศรษฐกิจโดยรวม

6. พัฒนาและประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม โดยสร้างความเสมอภาคของโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการสาธารณะสำหรับประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะบริการพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างมีสุขภาวะที่ดี ได้แก่ บริการด้านการศึกษาและบริการสาธารณสุข

7. พัฒนาและประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อสนับสนุนการสร้างเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

นโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของรัฐบาลปัจจุบัน สรุปได้ดังนี้ [4]

ตารางที่ 1 นโยบายการบริหารราชการแผ่นดินด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ระหว่าง พ.ศ. 2554 - วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557

นโยบาย	ผลลัพธ์	ผลกระทบ
1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน - เร่งรัดพัฒนาโครงข่ายสื่อสารความเร็วสูงให้ครอบคลุม ทัวถึง เพียงพอ มีคุณภาพ ด้วยราคาที่เหมาะสม และการแข่งขันที่เป็นธรรม - ส่งเสริมการเข้าถึงการใช้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสาธารณะ - ใช้กองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะจัดให้มีบริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตตามมาตรฐานการให้บริการในพื้นที่สาธารณะ สถานที่ราชการ และสถานศึกษา ที่กำหนดโดยไมคิดค่าบริการ - กำหนดเป็นเงื่อนไขให้ผู้ประกอบการจัดให้บริการโทรคมนาคมอย่างทั่วถึง - ส่งเสริมการใช้คลื่นความถี่อันเป็นทรัพยากรของชาติให้มีประสิทธิภาพสูงสุดโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ - ส่งเสริมการใช้สื่อบริการกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน - พัฒนาการปรับเปลี่ยนระบบการใช้เทคโนโลยีจากระบบอนาล็อกเป็นระบบดิจิทัล	- การพัฒนาประเทศไปสู่สังคมแห่งความรู้ ภูมิปัญญา นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ - ลดความเหลื่อมล้ำระหว่างสังคมเมืองและชนบท - การใช้อินเทอร์เน็ตสาธารณะตามความเหมาะสมโดยไม่คิดค่าบริการ - ดำรงรักษาไว้ซึ่งสิทธิอันพึงได้ของประเทศในการใช้เทคโนโลยีด้านการสื่อสารโทรคมนาคมเหนือพื้นผิวโลก	- ประชาชน - สังคมเมือง - สังคมชนบท - ผู้ประกอบการ - หน่วยงานภาครัฐ - กสทช.

นโยบาย	ผลลัพธ์	ผลกระทบ
2. ด้านทรัพยากรมนุษย์ - ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยและคุ้มค่าต่อการให้บริการมาใช้ให้แพร่หลาย - พัฒนาคความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่พ่อแม่และผู้ปกครอง	- เพิ่มประสิทธิภาพของระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า 30 บาทรักษาทุกคน - ประชาชนทุกคนได้รับบริการอย่างมีคุณภาพ สะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรมชาติ - รู้จักใช้ประโยชน์อย่างรู้เท่าทัน เพื่อลดช่องว่างระหว่างสมาชิกในครอบครัว	- ประชาชน - กระทรวงสาธารณสุข
3.ด้านการบริหารและบริการภาครัฐ - นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนและตัดสินใจให้มีประสิทธิภาพ - การให้บริการระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ที่สมบูรณ์แบบ - ให้ประชาชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นในประเด็นสำคัญต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ - สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร - นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัยมาใช้ในการควบคุมอาชญากรรมให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด - ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องสนับสนุนในการจัดให้มีช่องทางเข้าถึงและรับข้อมูลสารสนเทศซึ่งรวมถึงกิจกรรมกระจายเสียง กิจกรรมโทรทัศน์ กิจกรรมโทรคมนาคม และกิจกรรมวิทยุโทรคมนาคม - ส่งเสริมและพัฒนาช่องทางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน ด้วยการเชื่อมโยงกับเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมที่ทันสมัย - ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างสื่อมวลชนในประชาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และสื่อมวลชนโลก - ส่งเสริมและพัฒนากิจการสื่อมวลชนทั้งทางด้านเทคโนโลยี เครือข่าย - ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการทำหน้าที่เพื่อให้สอดคล้องกับวิวัฒนาการสมัยใหม่	- บทบาทและภารกิจของหน่วยงานภาครัฐมีความกระชับ มีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า เหมาะสมกับสถานการณ์ ทั้งการดูแลพื้นที่การปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ปกติ และการปฏิบัติราชการตามระเบียบวาระงานพิเศษพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง - เกิดประโยชน์สูงสุดกับการบริการประชาชน โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง - ร่วมเสนอความเห็น ปัญหา และแนวทางแก้ไขและมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ - หน่วยงานของรัฐให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ - หน่วยงานของรัฐสร้างนวัตกรรมในการทำงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ - ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดิน - ประชาชนมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น - ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นพลังแผ่นดินในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหอาชญากรรม	- ประชาชน - หน่วยงานภาครัฐ - สื่อมวลชน กสทช.

นโยบาย	ผลลัพธ์	ผลกระทบ
4 ด้านการศึกษา - ส่งพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาให้ทัดเทียมกับนานาชาติ - จัดให้มีระบบการเรียนแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ - ส่งเสริมให้นักเรียนทุกระดับชั้นได้ใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์แท็บเล็ตเพื่อการศึกษา - จัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์แท็บเล็ตให้แก่โรงเรียน - พัฒนาเนื้อหาที่เหมาะสมตามหลักสูตรบรรจุลงในคอมพิวเตอร์แท็บเล็ต - ผลิตสื่อการเรียนรู้อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ - จัดทำระบบอินเทอร์เน็ตไร้สายตามมาตรฐานการให้บริการในสถานศึกษาที่กำหนดโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย - พัฒนาระบบ "ไซเบอร์โฮม" ที่สามารถส่งความรู้มายังผู้เรียนโดยระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง - ขยายระบบโทรทัศน์เพื่อการศึกษาให้กว้างขวาง - ปรับปรุงห้องเรียนนำร่องให้ได้มาตรฐานห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์	- เป็นกลไกในการเปลี่ยนกระบวนทัศน์การเรียนรู้ให้เป็นแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง - การเรียนรู้ตลอดชีวิต - สนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลและข่าวสาร - ยกระดับคุณภาพการศึกษา - กระจายโอกาสทางการศึกษา - เสริมสร้างศักยภาพในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล - ส่งเสริมการลดการใช้พลังงานเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม - เพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศในระยะยาว - เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางสื่อสารอันทันสมัย - เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับอารยประเทศและประชาคมอาเซียน	- นักเรียน - ประชาชน - สิ่งแวดล้อม - ประชาคมอาเซียน
5. ด้านเศรษฐกิจ - พัฒนารูรกิจบริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร - ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ ฮาร์ดแวร์ และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง - จัดให้มีกลไกสนับสนุนแหล่งทุนสำหรับผู้ประกอบการเทคโนโลยีสารสนเทศขนาดกลางและขนาดย่อม - พัฒนาศูนย์กลางให้มีศักยภาพได้มาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรม	- ขยายฐานการผลิตและการตลาดสู่ระดับภูมิภาค - เพิ่มความหลากหลาย มูลค่าความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการ - สร้างรายได้เงินตราต่างประเทศและรายได้ท้องถิ่น - เป็นศูนย์กลางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในภูมิภาค	- ผู้ประกอบการ - แรงงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร - ประชาคมอาเซียน
6. ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี - จัดให้มีแหล่งความรู้สาธารณะด้านวิทยาศาสตร์ให้ประชาชนได้ใช้ในชีวิตประจำวันผ่านทางเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ	- ประชาชนได้ใช้ในชีวิตประจำวันให้ทัดเทียมกับพัฒนาการในระดับนานาชาติ	- ประชาชน

นโยบาย	ผลลัพธ์	ผลกระทบ
7. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - ส่งเสริมการใช้ข้อมูลเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ	- การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ - การวางแผนการผลิตด้านการเกษตร - การป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติ - ยกระดับคุณภาพชีวิต - เสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ	- ประชาชน - เกษตรกร

ปัจจุบัน ทิศทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทย อยู่ภายใต้กรอบของนโยบายสาธารณะระดับประเทศ 4 กรอบ ดังนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดให้ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึง และเท่าเทียมกันทั่วประเทศ เป็นแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ โดยรัฐบาลต้องยึดถือและปฏิบัติให้ สอดคล้องกับแนวทางดังกล่าวบริหารราชการแผ่นดิน

2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 กำหนดกรอบและ แนวทางในการพัฒนาประเทศด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อเพิ่มขีด ความสามารถในการแข่งขันและลดความเหลื่อมล้ำ ดังนี้

2.1. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ให้มีความเร็วสูง ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ บนพื้นฐานของการแข่งขันเสรีและเป็น ธรรม เป็นช่องทางให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลสำหรับนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ และเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานกับภาครัฐ เช่น การกำหนดนโยบาย และการ ตรวจสอบการบริหารงาน

2.2. พัฒนาความรู้ด้านทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ให้ประชาชนเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และรู้จักใช้ประโยชน์ให้มี คุณค่าต่อชีวิตและสร้างความสุขภายในครอบครัว

2.3. พัฒนาระบบการให้บริการภาครัฐผ่านโครงข่ายสื่อสารความเร็วสูง ทั้งด้านการศึกษา การสาธารณสุข การเกษตร การเตือนภัยพิบัติทางธรรมชาติ และเหตุฉุกเฉิน จัดทำฐานข้อมูลจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละพื้นที่

ปรับปรุงกฎหมายให้เอื้อต่อการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร

2.4. ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการดำเนินธุรกิจสร้างนวัตกรรมและพัฒนาความสามารถในการบริหารธุรกิจ อย่างมีธรรมาภิบาล และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

3. กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ ระยะ พ.ศ. 2554-2563 ของประเทศไทย (IT 2020) ต้องการนำพาประเทศไทยไปสู่สังคมอุดมปัญญา (Smart Thailand) ในปี 2563 คือ การพัฒนาอย่างฉลาด การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมบนพื้นฐานของความรู้และปัญญา ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาอย่างเสมอภาค นำไปสู่การเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดังนี้

3.1. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เป็นอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ให้ทั่วถึง

3.2. พัฒนาทุนมนุษย์ให้มีความสามารถในการพัฒนาและใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ มีจริยธรรมและรู้เท่าทัน

3.3. ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สร้างนวัตกรรมบริการของภาครัฐแบบบูรณาการและมีธรรมาภิบาล

3.4. ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ และนำรายได้เข้าประเทศ

3.5. พัฒนาและประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้มแข็งของภาคการผลิต ให้สามารถพึ่งตนเองและแข่งขันได้ในระดับโลก สร้างเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม

4. นโยบายการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรี คณะที่ 60 มีนโยบายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดังนี้

4.1. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีความเร็วสูงครอบคลุมทั่วถึง เพียงพอ มีคุณภาพด้วยราคาที่เหมาะสม และการแข่งขันที่เป็นธรรม

4.2. ส่งเสริมการเข้าถึงการใช้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสาธารณะที่มี
การใช้งานตามความเหมาะสมโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย

4.3. ส่งเสริมการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ทั้งภาครัฐ
ภาคประชาชน ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และปรับเปลี่ยนระบบการใช้เทคโนโลยี
จากระบบอนาล็อกเป็นระบบดิจิทัล

4.4. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ ฮาร์ดแวร์
อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง และบุคลากรให้มีศักยภาพได้มาตรฐานและสอดคล้อง
กับความต้องการของอุตสาหกรรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใน
ภูมิภาค

จากนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของไทย
ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน มีทิศทางในการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ
การสื่อสารไปในแนวทางเดียวกัน ดังนี้

1. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
ให้ทันสมัยทั่วถึง และตอบสนองความต้องการของประชาชน
2. พัฒนาทุนมนุษย์ให้มีความสามารถใช้และพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ
และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้
3. นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาเปลี่ยนแปลงการบริหาร
และการให้บริการทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการติดต่อกับผู้ใช้
บริการ
4. พัฒนาเศรษฐกิจ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือ
สร้างฐานความรู้ สร้างนวัตกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเป็นที่ต้องการของตลาด
ในระดับโลก

สำหรับนโยบายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารและ
บริการภาครัฐ ยังไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจากนโยบายในอดีต มีการปรับ
แต่งและต่อยอดนโยบาย โดยเน้นการบูรณาการบริการอิเล็กทรอนิกส์ (Integrated
e-Service) ส่งมอบบริการและติดต่อกับประชาชนด้วยหลักธรรมาภิบาลและการมี
ส่วนร่วมของประชาชน (Connected Governance) และยกระดับ (Upgrade) การ

พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้ทันสมัยตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสถานการณ์ของประเทศ เช่น การพัฒนาการให้บริการภาครัฐผ่านโครงข่ายการสื่อสารความเร็วสูง และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเตือนภัยพิบัติทางธรรมชาติและเหตุฉุกเฉิน

สรุป

นโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ก่อนยุคสังคมสารสนเทศ เริ่มจากไม่มีกรอบหรือทิศทางที่ชัดเจน เป็นเพียงวิสัยทัศน์ของผู้นำหน่วยงานภาครัฐ ที่ริเริ่มนำเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในภารกิจของหน่วยงาน หลังจากนั้น มี 3 รูปแบบ คือ ควบคุม ส่งเสริม และกำหนดทิศทาง เริ่มจากรัฐบาลเข้ามามีบทบาทในการควบคุมผ่านทางงบประมาณ โดยพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการจัดซื้อคอมพิวเตอร์มาใช้งาน ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ตามบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงาน การกำหนดทิศทางมีความชัดเจนเมื่อมีการบรรจุนโยบายให้มีการพัฒนาระบบข้อมูล เชื่อมโยงฐานข้อมูล และแลกเปลี่ยนข้อมูลภายในประเทศและต่างประเทศไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529)

แม้ว่านโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเรื่องเฉพาะด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แต่เป็นการใช้เทคโนโลยีแบบบูรณาการ การกำหนดนโยบายพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของรัฐบาลดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง แทรกตัวอยู่ในนโยบายหลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายของรัฐบาล จนถึงปี พ.ศ. 2539 ประเทศไทยจึงมีนโยบายเฉพาะด้านในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารฉบับแรก

ยุคทองของนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทย เกิดขึ้นตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา และเป็นก้าวเข้าสู่ยุคสังคมสารสนเทศของไทยอย่างแท้จริง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 บัญญัติการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันเป็นนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ถึง ฉบับปัจจุบัน กำหนดทิศทางการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการ

พัฒนาประเทศ กรอบนโยบายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลทุกสมัย (ยกเว้นรัฐบาลที่มาจากพรรคประชาธิปัตย์) มีนโยบายนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน

เมื่อก้าวเข้าสู่ยุคสังคมสารสนเทศในประเทศไทย บริบทด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศมีความก้าวหน้าและการเติบโตสูง การให้เอกชนเข้ามาลงทุนและทำธุรกิจด้านโทรคมนาคมส่งผลให้เกิดการแข่งขันและมีการกระจายตัวของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไปสู่ประชาชนอย่างรวดเร็วและราคาต่ำลง ประกอบกับรัฐบาลทำการสนับสนุนและส่งเสริมการมีและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ภายใต้ภารกิจนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญ เช่น การเปิดหลักสูตรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถาบันการศึกษา การดำเนินโครงการคอมพิวเตอร์เพื่ออาหารและโครงการอินเทอร์เน็ตเพื่ออาหาร และการสร้างศูนย์สารสนเทศไอซีทีชุมชน ทำให้ประชาชนมีความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมากขึ้น

โดยสรุป อาจกล่าวได้ว่า ยุคก่อนสังคมสารสนเทศของไทย หน่วยงานภาครัฐในฐานะผู้ให้บริการ มีความก้าวหน้าด้านการมีและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมากกว่าประชาชนที่เป็นผู้ใช้บริการ แต่ยุคสังคมสารสนเทศของไทย ประชาชนในฐานะผู้ใช้บริการ มีความก้าวหน้าด้านการมีและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมากกว่าหน่วยงานภาครัฐที่เป็นผู้ให้บริการ

บรรณานุกรม

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. (2550, 4 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 124 (ตอนที่ 47 ก.)
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559*. วันที่ค้นข้อมูล 25 เมษายน 2555, จาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=395>
- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2554). *กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ระยะ พ.ศ. 2554-2563 ของประเทศไทย: ICT2020*. วันที่ค้นข้อมูล 22 เมษายน 2555, จาก http://www.mict.go.th/download/ict2020_book_.pdf
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2554). *คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี คณะที่ 60*. วันที่ค้นข้อมูล 30 เมษายน 2555, จาก http://www.cabinet.thaigov.go.th/bb_main31.htm